

Μεταφρασμένο απόσπασμα

Norbert Gstrein
Als ich jung war

Carl Hanser Verlag, München 2019
ISBN 978-3-446-26371-0

σελ. 9-39

Νόρμπερτ Γκστράιν
Όταν ήμουν νέος

Μετάφραση: Κωνσταντίνος Κοσμάς
Επιμέλεια: Αλέξανδρος Κυπριώτης

ΑΥΤΕΣ ΟΙ ΧΑΡΕΣ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ύστερα από εκείνο το ατύχημα πριν από δεκατρία χρόνια δεν θα σκεφτόμουν ούτε κατά διάνοια ότι θα ξαναγίνονταν γαμήλιες δεξιώσεις στο αρχοντικό, πόσω δε μάλλον ότι θα τις διοργάνωνε ειδικά ο αδερφός μου. Μέχρι τότε και για έναν ακόμη χρόνο, τόσο διαρκούσε το συμβόλαιο, ο πατέρας μας εξακολουθούσε να είναι ο ενοικιαστής. Μετά δεν μπορούσε να βρεθεί καινούργιος για μήνες, κάποτε το έπιασε κάποιος που ήθελε να αλλάξει πελατεία· το έκανε πιτσαρία και στο υπόγειο άνοιξε αίθουσα για μπόουλινγκ, κρέμασε και δυο στόχους για νταρτς, ελπίζοντας ότι η ιστορία με τη νεκρή νύφη ή θα ξεχνιόταν ή και το αντίθετο, ότι δηλαδή θα μπορούσε να γίνει κάτι σαν μακάβρια ατραξιόν. Προτίμησαν τον αδερφό μου από διάφορους άλλους υποψήφιους ενοικιαστές, όταν νοικιαζόταν εκ νέου τη χρονιά που μας πέρασε, κι εκείνος σε ελάχιστο χρόνο ξαναέφερε στο εστιατόριο την παλιά του δόξα, λένε μάλιστα ότι με την κουζίνα του κατάφερε να κερδίσει την αναγνώριση και στις γύρω περιοχές, κι έτσι σκέφτηκε ότι θα μπορούσε να στραφεί και πάλι στην παλιά παράδοση με τα παντρολογήματα.

Όταν ήμουν παιδί, δυο τρεις εβδομάδες μετά το Πάσχα, όταν τελείωνε πια η χειμερινή σεζόν, κλείναμε το ξενοδοχείο στα βουνά και ανοίγαμε το εστιατόριο, και τότε άρχιζαν και οι γάμοι, κάθε Σαββατοκύριακο, μερικές φορές και δύο, ένας την Παρασκευή, ένας το Σάββατο, μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου και μερικές φορές μέχρι και τις αρχές Οκτωβρίου. Το ξενοδοχείο το καλοκαίρι δεν το δουλεύαμε, ο πατέρας πήγαινε κάθε τόσο για να δει αν ήταν όλα εντάξει, και μονάχα μετά των Αγίων Πάντων, που συχνά άρχιζε να πέφτει το πρώτο χιόνι, τα μαζεύαμε και επιστρέφαμε στο σπίτι. Έτσι μεγάλωσα, τον χειμώνα στο ξενοδοχείο με τα μαθήματα του σκι, το καλοκαίρι στη βιομηχανία γάμων, όπως το έλεγε στην αρχή ο πατέρας μας ειρωνικά, αλλά μετά καθιερώθηκε από άλλους ως σοβαρός τίτλος, χωρίς να χάνει κάτι από τη γοητεία που είχε. Ο κόσμος παντρευόταν στο αρχοντικό, έστω και αν στην πραγματικότητα δεν ήταν αρχοντικό παρά μόνο στο όνομα, ο κόσμος παντρευόταν στον πατέρα μας, που είχε πιάσει αυτό το πόστο

για τα καλά. Δεν υπήρχε κανείς από τα γύρω χωριά που περιφρονούσε τις υπηρεσίες του, ερχόταν όμως κόσμος και από την πόλη, έχοντας επιλέξει ένα από τα τρία πακέτα, στάνταρ, πολυτελείας ή έξτρα πολυτελείας, και ζητούσαν τη συμβουλή του πατέρα μας, που έδινε εγγύηση για τα πάντα, εκτός από την ευτυχία. Έκανε μια ελαφρώς άσεμνη διαφήμιση, λέγοντας ότι απαλλάσσει τους νιόπαντρους την ημέρα της χαράς τους από ό,τι χρειάζεται, ώστε να έχουν ελεύθερα το κεφάλι και τα χέρια τους για αυτά από τα οποία δεν μπορούσε να τους απαλλάξει. Κι επίσης υποσχόταν καλό καιρό ή, αν τελικά ο καιρός δεν ήταν καλός, μια γενναία έκπτωση, κι εκείνοι παράγγελναν ένα ή δύο έξτρα, τη βόλτα με την ανοιχτή άμαξα στον στριφογυριστό δρόμο μέχρι ψηλά στο μικρό οροπέδιο, όπου δέσποζε το λεγόμενο Πυργόβουνο με το ερείπιο του πύργου του δέκατου τέταρτου αιώνα, την παράταξη των αγγέλων με τη φτερωτή παιδική χορωδία ή τον χορό των πέπλων. Αυτόν πάντως ο πατέρας τον πρόσθεσε στο ρεπερτόριο μονάχα στα τελευταία χρόνια και ήταν ένα θέαμα αμφίβολης ποιότητας το να βλέπει κανείς μια ηθοποιό του περιφερειακού θεάτρου να στριφογυρίζει και να τανύζεται στο πάτωμα, λες και είχε χάσει τα λογικά της.

Ήμουν δεκαπέντε χρόνων, μαθητής σε εσωτερικό σχολείο, και ακόμα δεν είχα φιλήσει κορίτσι όταν ξεκίνησα με τις φωτογραφίες στις καλοκαιρινές διακοπές. Δυο χρόνια πιο πριν, ο πατέρας μας μου είχε κάνει δώρο για τα γενέθλιά μου μια φωτογραφική μηχανή, κι επειδή αντιμετώπιζε τα πάντα με το βλέμμα του επιχειρηματία και ταυτόχρονα δεν έδειχνε τον παραμικρό κάλπικο σεβασμό στις κάλπικες τέχνες, δεν μου φάνηκε παράξενο που κάποια στιγμή ήρθε και μου πρότεινε να προσφέρουμε στο πακέτο και τη φωτογράφιση, ένα κουμπάκι θα καταφέρω να το πατήσω. Στην αρχή δεν ήθελα, όπως δεν ήθελα και να βοηθάω στο σερβίρισμα στο ξενοδοχείο ή να δείχνω στους μαθητές του σκι τις πρώτες στροφές στο χιόνι, σχεδόν όμως όπως κάθε φορά, έτσι και τώρα δεν κατάφερα τελικά να του ξεφύγω του πατέρα μας. Επέβαλλε τη θέλησή του, και εκτός από τις παράλληλες δραστηριότητές μου ως πρόθυμος δάσκαλος του σκι και περιστασιακός σερβιτόρος, χρειάστηκε να διευρύνω τις δραστηριότητές μου και ως φωτογράφος γάμων, και γι' αυτές τις περιστάσεις έπρεπε να μεταμφέζομαι με ένα σκούρο μπλε κοστούμι και μια σκούρα μπλε γραβάτα με διακριτικά λευκά πουά. Με αυτά τα ρούχα θα ταίριαζα κάλλιστα και σε κηδεία, και όποιος με έβλεπε έτσι εξοπλισμένο, θα μπορούσε πολύ εύκολα να ξεχάσει ότι στην πραγματικότητα ακόμη πήγαινα στο σχολείο και στα μαθήματα του Σαββάτου πάλευα με τη νύστα κάθε φορά που τις Παρασκευές είχα δουλειά και ο πατέρας μας δεν μπορούσε να μου δώσει και πάλι δικαιολογητικό ότι είμαι άρρωστος, επειδή το είχε κάνει τόσες και τόσες φορές πιο πριν.

Είχα μια Leica, και ό,τι ήξερα για τη φωτογραφία το είχα μάθει μόνος μου, ευτυχώς που στην αρχή τα ζευγάρια που είχα στον φακό μου ήταν το ίδιο νευρικά όσο κι εγώ ή ίσως και να τους αποσπούσαν την προσοχή άλλα πράγματα και έτσι δεν πρόσεχαν ότι είχαν να κάνουν με έναν ερασιτέχνη που έτρεμε το χέρι του. Τις πρώτες λήψεις τις έκανα με το που έφταναν, καθώς κατέβαιναν από το αυτοκίνητο ή από την άμαξα και κοιτούσαν γύρω τους στο προαύλιο, ψηλά στο ερείπιο του

πύργου ή κάτω στην κοιλάδα από όπου είχαν έρθει, κι εγώ προσπαθούσα να σχηματίσω μια πρώτη εντύπωση στο μυαλό μου, μια ευτυχή ή ατυχή εξέλιξη. Στις τελευταίες φωτογραφίες, συνήθως πολύ μετά τα μεσάνυχτα, οι υποθέσεις μου είχαν κατά κανόνα επαληθευθεί ή είχαν διαψευσθεί. Σχεδόν όλοι έκαναν θρησκευτικό γάμο και η τελετή γινόταν στο παρεκκλήσι των Φιλεύσπλαχνων Αδελφών, που είχαν το μοναστήρι τους μερικά βήματα πιο πέρα από το εστιατόριό μας. Έβγαιναν από το μικρό εκκλησάκι που έστεκε σαν παιδικό παιχνίδι στο τοπίο με το νεκροταφείο των καλογριών τριγύρω του, που δεν θύμιζε τυχαία στρατιωτικό νεκροταφείο με τους αυστηρά στοιχισμένους τάφους του, και τυφλώνονταν από τον ήλιο. Η κλασική φωτογραφία που έβγαζα εκείνη τη στιγμή μόλις που άφηνε απ' έξω τους ξύλινους σταυρούς, μερικές φορές μάλιστα έμπαιναν και λίγο μέσα στο κάδρο, έτσι ώστε αργότερα έπρεπε να ρετουσάρω ένα κομμάτι, και τους έδειχνε ξαφνιασμένους και με τα πρόσωπα γυμνά μέσα στην ουράνια χαρά τους. Ύστερα τους φωτογράφιζα στο λιβάδι πιο δίπλα, και δεν χρειαζόταν να τους πω εγώ να καθίσουν πάνω στο γρασίδι, τους φωτογράφιζα στο πηγάδι της μονής, και χωρίς να τους πω κουβέντα πιτσίλιζαν ο ένας τον άλλον, τους φωτογράφιζα στην άκρη του δάσους, και στο τέλος η σκηνοθεσία είχε γίνει πια ρουτίνα. Είτε κοιτάζονταν βαθιά μέσα στα μάτια ή ατένιζαν τον ορίζοντα, είτε φιλιούνταν ή όχι, είτε η νύφη γύμνωνε το ένα της πόδι ή περνούσε το χέρι στα μαλλιά της, είτε την έπιανε ο γαμπρός από το μπράτσο, είτε λύγιζε τη ράχη της σαν χορεύτρια ή την τέντωνε, τα ζευγάρια στήνονταν χωρίς πρόβλημα σαν να ακολουθούσαν κάποιο απαράλλαχτο σενάριο, έτσι που στο τέλος οι φωτογραφίες δεν ξεχώριζαν πια μεταξύ τους.

Αν και πρότεινα σε όλους να ανεβούμε στο ερείπιο του πύργου και να βγάλουμε φωτογραφίες στους γκρεμισμένους τοίχους, οι περισσότεροι δεν ήθελαν, είτε επειδή τους φαινόταν κουραστικός ο δρόμος μέχρι εκεί πάνω ή επειδή δεν φορούσαν τα κατάλληλα παπούτσια και μάλλον επειδή είχαν κάποιον υποσυνείδητο φόβο για τη ζοφερή ατμόσφαιρα. Στην αρχή μόνο για τα πακέτα έξτρα πολυτελείας, αργότερα και για τα υπόλοιπα, ο πατέρας μας πρόσφερε ένα ειδικά διαμορφωμένο δωμάτιο στον πρώτο όροφο, πάνω από το εστιατόριο, όπου τα ζευγάρια μπορούσαν να αποσύρονται μετά την υπαίθρια φωτογράφισή μας, και είχε καθιερωθεί να τους φωτογραφίζω και πάλι καθώς έβγαιναν. Και τότε προσπαθούσα να καταλάβω από την έκφραση του προσώπου τους τι δήλωνε το χαμόγελό τους ή αναρωτιόμουν γιατί ήθελαν σώνει και καλά να μου δώσουν να καταλάβω εγώ, ένας δεκαπεντάχρονος, αργότερα δεκαεξάχρονος και δεκαεπτάχρονος, όλα όσα μπορεί να είχαν κάνει μεταξύ τους πίσω από την κλειδωμένη πόρτα την μισή ώρα που είχε περάσει.

Υπήρχε ένα σημείο όπου τους πήγαινα πάντοτε μετά. Βγαίνοντας από το εστιατόριο, έπαιρνες ένα στενό μονοπάτι, διέσχιζες το δάσος και έβγαινες σε ένα ξέφωτο. Τους έστηνα όλους στο ίδιο ακριβώς σημείο και τους φωτογράφιζα από κάπως ψηλότερα, ανεβασμένος σ' έναν κομμένο κορμό, γιατί έτσι φαινόταν στο φόντο της εικόνας το οχτώ που σχημάτιζαν το ποτάμι και ο αυτοκινητόδρομος πέρα χαμηλά στην κοιλάδα και που έγινε το χαρακτηριστικό μου μοτίβο, ένα

βλέμμα στην απεραντοσύνη. Χρειαζόταν να πλησιάσουν στον γκρεμό, αρκετά μακριά ώστε να μην κινδυνεύουν, αλλά και αρκετά κοντά, ώστε να μην τους διαφεύγει ο πιθανός κίνδυνος. Την ίδια στιγμή ξεχνούσαν και τη γαλήνη που επικρατούσε στη σκιά του Πυργόβουνου, καθώς ξαφνικά έφτανε μέχρι τα αυτιά τους ο θόρυβος από τις νταλίκες που τραβούσαν η μια πίσω από την άλλη. Εκείνη ακριβώς τη στιγμή μπορούσα να διαβάσω ολόκληρα μυθιστορήματα στα μάτια τους, και σχεδόν όλοι κάτι είχαν να πουν, έστω κι αν ήταν μόνο η ερώτηση σε μένα, αν σκόπευα να τους σκοτώσω την ομορφότερη μέρα της ζωής τους.

Όταν ήμουν νέος πίστευα σχεδόν το κάθε τι και αργότερα σχεδόν σε τίποτε πια και περίπου εκείνη την εποχή φαίνεται ότι έχασα την πίστη μου, έχασα την ικανότητά μου να πιστεύω. Φυσικά ήταν θράσος, όταν όμως σκέφτηκα για πρώτη φορά για μια νύφη ότι κανονικά θα έπρεπε να το βάλει στα πόδια αν αφιέρωνε έστω και λίγη ώρα για να σκεφτεί, έσπασε μέσα μου ένα φράγμα, κι έτσι σε κάθε γάμο από τότε και στο εξής δεν μπορούσα να μη σκέφτομαι το ίδιο πράγμα. Μ' έναν άντρα στο πλευρό τους, έστω και χωρίς να είναι κανένας κακός, οι γυναίκες έδειχναν αυτόματα πιο θνητές, τη στιγμή που όλες τους είχαν ακόμη μερικά χρόνια μπροστά τους μέχρι να μπλεχτούν τόσο αμετάκλητα στον ρου του χρόνου, όπως κατέληγαν τελικά με τον γάμο τους από τη μια μέρα στην άλλη, είτε βλέποντάς το να συμβαίνει μπροστά στα μάτια τους είτε κρατώντας τα μάτια τους κλειστά.

Συνήθως ήταν η νύφη που ρίχνοντας ένα τρομαγμένο βλέμμα στο κενό έλεγε στον άντρα της: «Τώρα θα μπορούσες να με ξεφορτωθείς μια για πάντα», πράγμα που έλεγε αρκετά για τις σχέσεις εξουσίας και υποταγής, που αποκαλύπτε τις στρατηγικές καταπίεσης και υπεροχής του κάθε ζευγαριού, και σχεδόν ποτέ ο γαμπρός, ο οποίος αγκάλιαζε αμέσως τη γυναίκα σαν να τον είχε διατάξει, σαν να είχε σκεφτεί εκείνη τη στιγμή το ίδιο πράγμα ή σαν να ήταν υπερβολικά απλοϊκός για τέτοιου είδους σκέψεις. Σε τέτοιες στιγμές βιαζόμουν να βγάλω τις φωτογραφίες μου, όσο το δυνατόν πιο ουδέτερα γινόταν. Αργότερα, στις εκτυπώσεις, μπορούσα να διακρίνω και πάλι στα πρόσωπα όλα αυτά που είχα σκεφτεί, τον πόνο και τη συμφιλίωση, λες και είχαν τσακωθεί, ένταση και ανακούφιση, δισταγμό και αφηρημάδα, πανικόβλητη μοιρολατρία και απελπισμένη αντίσταση. Πάντως, τον ελάχιστο στόχο τον πετύχαινα σχεδόν πάντοτε, όλοι τους ήθελαν να φαίνονται καλύτερα στις φωτογραφίες απ' ό,τι στην πραγματικότητα, για να το καταφέρεις όμως δεν χρειάζονταν και ιδιαίτερες ικανότητες, αρκούσε να εφαρμόσω τα πιο φτηνά κόλπα, ή απλώς απέφευγα να φωτογραφίζω τις ατέλειες και την ανθρωπιά τους.

Η νεκρή νύφη θα μου χαρασσόταν στη μνήμη και χωρίς το φρικτό της τέλος, μόνο και μόνο επειδή σ' αυτό το σημείο είχε πει κι εκείνη κάτι, αλλά εντελώς διαφορετικό απ' όλες τις άλλες. Είχε περάσει καιρός από τότε που είχα σταματήσει να φωτογραφίζω γάμους και είχα μπει αντικαταστάτης το φθινόπωρο μόνο για δύο δουλειές, επειδή είχε αρρωστήσει ο επαγγελματίας φωτογράφος που είχε αναλάβει στο μεταξύ τη θέση μου και δεν θα μπορούσε να βρεθεί

αντικαταστάτης του τόσο γρήγορα. Τη μέρα των απολυτήριων εξετάσεων είχα πει στον πατέρα μου ότι στο εξής θα πρέπει να στερηθεί τις υπηρεσίες μου, είχα δει αρκετούς γάμους στη ζωή μου και για χρόνια αντιστεκόμουν στις πιέσεις του, τελικά όμως ενέδωσα. Είχα πια διακόψει τις σπουδές της ιατρικής από πολύ καιρό και είχα ξεκινήσει να σπουδάζω γερμανική και αγγλική φιλολογία αλλά χωρίς πολλή όρεξη, κι έτσι η αλλαγή δεν μου έπεσε άσχημα. Κανονικά ήταν να πάω για μία φορά μόνο, επειδή όμως εκείνη η μία φορά αποδείχτηκε τελικά ανέλπιστα ωραία και επειδή, σε αντίθεση με άλλοτε, πληρώθηκα κανονική αμοιβή, λίγες εβδομάδες αργότερα προστέθηκε άλλη μία, κι έτσι ήμουν εγώ ο φωτογράφος στον γάμο της νεκρής νύφης.

Φυσικά ζούσε ακόμη όταν πήγαμε στο ξέφωτο για να βγάλουμε τις φωτογραφίες της απεραντοσύνης που έβγαζα πάντα, όμως δεν της έμεναν πια παρά μόνο δεκαέξι ώρες ζωής, ίσως μία περισσότερο, μία λιγότερο, αναλόγως στο βάρος που θα έδινες στις μαρτυρίες των αυτοπτών και στα πορίσματα της νεκροψίας αργότερα. Πιο πριν είχε τσακωθεί με τον άντρα της και είχε προσπαθήσει να με μπλέξει κι εμένα στον καβγά τους, λες και της προξενούσε τη μεγαλύτερη ευχαρίστηση να τον ξεμπροστιάζει ή ίσως και να τον ταπεινώνει. Τους περίμενα την ώρα που είχαμε συμφωνήσει έξω από το δωμάτιο για το χαλάρωμα, και άκουγα ολοκάθαρα τις φωνές τους από μέσα, και όταν ξαφνικά την είδα να ορμάει κυριολεκτικά προς τα έξω, κρατώντας και με τα δυο της χέρια μέχρι τα γόνατα το άσπρο νυφικό με τις παγέτες και τινάζοντας πέρα τις ψηλοτάκουνες γόβες της, του απάντησε δηκτικά: «Το διαλάμε καλύτερα αυτή τη στιγμή, αν γουστάρεις. Η μάνα σου, και η μάνα σου, και η μάνα σου. Μια φορά να σε ξανακούσω μονάχα να μου τη μελετάς»... Εκείνη ακριβώς τη στιγμή έπεσε το βλέμμα της πάνω μου και σταμάτησε. Είχε σκούρα, σχεδόν μαύρα μάτια και μια ελιά στο πάνω χείλος που μου φάνηκε σαν τρίτο μάτι. Το πρόσωπό της είχε κοκκινίσει, η κόμμωσή της, ένας περίπλοκος συνδυασμός από ανθάκια και μπουκλάκια, είχε γίνει άνω κάτω, και έβαλε τα γέλια, λες και η παρουσία μου μεταμόρφωσε όλη εκείνη την κατάσταση από τη μια στιγμή στην άλλη σε κωμωδία.

«Πόσες φορές την έχετε κάνει αυτήν τη δουλειά;» με ρώτησε, γυρνώντας και πάλι προς τη μεριά του άντρα της που την ακολουθούσε αμήχανος, κόβοντας τον αέρα με αδέξιες χειρονομίες θυμίζοντας μαέστρο που του έχουν δώσει τη λάθος παρτιτούρα. «Εδώ πέρα παντρεύετε τους πάντες και τα πάντα».

Δυνάμωσε τη φωνή της για να μην του ξεφύγει κάτι από αυτά που μου έλεγε και για να μην του ξεφύγει ότι ούτε κι εμένα δεν μπορούσε να μου ξεφύγει τίποτα.

«Πόσες φορές σας έχει τύχει ν' αλλάξει μια γυναίκα γνώμη την τελευταία στιγμή;»

«Ποτέ», είπα εγώ. «Ούτε μία φορά».

«Πόσες φορές σας έχει τύχει άντρας που ομολογεί στη νύφη την ημέρα του γάμου τους ότι στην πραγματικότητα είναι παντρεμένος με τη μάνα του;»

Την ήθελε αυτήν τη σκηνή, την ήθελε τόσο που της αρκούσε ο οποιοσδήποτε για κοινό, και την ήθελε ακόμα περισσότερο, όσο έβλεπε ότι έφερνε τον άντρα της σε δύσκολη θέση. Δεν ήξερα τι είχε συμβεί μεταξύ τους πίσω από την κλειδωμένη πόρτα, αλλά θα πρέπει να ήταν κάτι που θα την έκανε να αισθάνεται ότι αυτή η παράλογη συμπεριφορά απέναντί του ήταν δικαιολογημένη. Όταν εκείνος την πλησίασε και προσπάθησε να την πιάσει από το χέρι, εκείνη το έσπρωξε. Ήταν ένας άντρας με λεπτά και φίνα χαρακτηριστικά, με έντονη φαλάκρα πάνω από το μέτωπο και μια κοιλίτσα που δεν μπορούσε να τη δαμάσει το γιλέκο του, λίγο πριν τα πενήντα και επομένως δεκαπέντε ή και είκοσι χρόνια μεγαλύτερος από εκείνη, και δεν ήξερε πώς αλλιώς να αντιδράσει στις χοντράδες της από το να αναζητά το βλέμμα της, να την κοιτάζει ικετευτικά και να την παρακαλεί να μην προκαλέσει σκάνδαλο.

«Ιρις, σε παρακαλώ!» έλεγε και ξανάλεγε με απελπισμένη φωνή που σχεδόν δεν ακουγόταν. «Μου υποσχέθηκες ότι θα συγκρατηθείς».

Πρότεινα να βγάλουμε τις υπόλοιπες φωτογραφίες αργότερα ή να ακυρώσουμε εντελώς την αγαπημένη μου τοποθεσία, εκείνη όμως επέμενε να συνεχίσουμε όπως απαιτεί το πρωτόκολλο, όπως το χαρακτήρισε, δεν επιτρέπεται να μην το τηρούμε αν δεν θέλουμε να πάνε όλα φούντο από την αρχή.

«Προχωρήστε εσείς μπροστά», είπε. «Εγώ ακολουθώ. Ο άντρας μου μπορεί να αποφασίσει ο ίδιος αν θέλει να έρθει μαζί μας ή αν προτιμάει να πάει στη μαμά του και ν' αρχίσει τα κλάματα. Για να δούμε».

Έτσι ακριβώς το είπε, βγάζοντας από κάποια πτυχή του νυφικού της ένα πακέτο τσιγάρα και γυρίζοντας προς το μέρος μου.

«Θέλετε ένα;»

Και δείχνοντας προς τη μεριά του άντρα της.

«Δεν του αρέσει να καπνίζω».

Εγώ δεν αντέδρασα, και πριν ακόμα βάλει το τσιγάρο στα χείλη της, ο άντρας της κρατούσε κιόλας τον αναπτήρα στο χέρι, ανακλαστικό ενός υπόχτη της παλιάς σχολής που δεν μπορούσε παρά να τη φροντίζει.

«Ιρις, είναι ανάγκη τώρα;»

Έπιασε και πάλι να ψαχουλεύει στο νυφικό της, και την επόμενη στιγμή έβγαλε με μια χειρονομία θριάμβου ένα φλασκί, το κράτησε ψηλά και με ρώτησε αν θέλω μια γουλιά.

«Του το υποσχέθηκα ότι δεν θα της χαλάσω τη μέρα της μαμάς του», είπε χωρίς να δίνει σημασία στις αντιρρήσεις του άντρα της και, όταν είπα ότι δεν θέλω, το έφερε στο στόμα της κλείνοντας τα μάτια. «Εννοείται ότι θα είμαι καλό κορίτσι».

Στο μεταξύ είχαμε αρχίσει να προχωράμε και όταν φτάσαμε στο μικρό ξέφωτο, πήγε και στάθηκε στο χείλος του γκρεμού χωρίς να διστάσει. Μόλις πριν από λίγες ώρες είχε σταματήσει να βρέχει, ο αέρας ήταν καθαρός, μύριζε υγρασία και βρύα, και η φασαρία που ακουγόταν ξαφνικά από τον αυτοκινητόδρομο φάνηκε ακόμα δυνατότερη από ό,τι τις άλλες μέρες, ένας διαρκής σαματάς, και για να συνεννοηθείς έπρεπε σχεδόν να φωνάζεις. Έπιασε αέρα, στην αρχή της ανέμισε μόνο τα μαλλιά και αμέσως μετά το νυφικό, το βαρύ ύφασμα ανασηκώθηκε δυο τρεις φορές, ακουμπώντας στο χώμα του δάσους που ήταν ακόμα υγρό. Κοίταξε κάτω στον γκρεμό και μετά τον άντρα της και μετά ξανά εμένα, με ένα ύφος σαν να είχε μόλις κάνει έναν δύσκολο λογαριασμό, αλλά δεν την ικανοποιούσε το αποτέλεσμα.

«Είστε εσείς ένας», είπε, μόλις αντιλήφθηκε ότι την παρατηρούσα. Δεν σας έχει πει ποτέ κανείς ως τώρα ότι μπορεί κάτι να μην πηγαίνει καλά μ' εσάς;»

Μετά πήγε στον άντρα της και τον άφησε να την πάρει αγκαλιά σε μια ξαφνική έξαρση τρυφερότητας, για να τον ειρωνευτεί την επόμενη κιόλας στιγμή.

«Αν σου έριχνα τώρα μια σπρωξιά στον γκρεμό, ο φωτογράφος μας σίγουρα δεν θα με μαρτυρούσε. Θα έλεγα ότι πήγες πολύ άκρη και σκόνταψες, αγάπη μου, κι εκείνος θα με κάλυπτε. Εσύ μπορεί να μην το κατάλαβες, αλλά έχει τσιμπηθεί λιγάκι μαζί μου».

Και μ' αυτήν την κουβέντα στράφηκε και πάλι προς το μέρος μου, το ύφος της ξαφνικά προκλητικό και παιχνιδιάρικο, η ελιά στο χείλος της κουνιόταν με κάθε τρέμουλο του στόματος, τα μάτια ορθάνοιχτα σε μια ειρωνική αναμονή.

«Έχετε τσιμπηθεί, καλά δεν λέω;»

Για να μη χρειάζεται να ανέχομαι άλλο τα πειράγματά της, δεν έβγαλα περισσότερες από μια χούφτα φωτογραφίες και προς μεγάλη μου έκπληξη, στις εκτυπώσεις δεν φαινόταν το παραμικρό από αυτήν τη σκηνή. Εκεί που μόλις πριν από λίγο η γυναίκα έδειχνε επιθετική και εκνευρισμένη, στις φωτογραφίες εκείνη η διάθεση ήταν σαν να είχε εξαφανιστεί και αντικατασταθεί από μια άλλη, φιλική, που δεν την είχα δει πριν στο πρόσωπό της. Κοιτούσε τρυφερά τον φακό, τα τροφαντά της μάγουλα της έδιναν μια κοριτσίστικη αύρα, κρατούσε το χέρι του άντρα της κι εκείνος την κρατούσε από τον ώμο σε μια σχεδόν φιλική και κεφάτη στάση, που τον έκανε κι εκείνον να δείχνει σαν να είχε ξανανιώσει. Δεν είχε πια τίποτε στην έκφρασή του που να δείχνει μετανιωμένος ή αμήχανος και μόνο οι φωτογραφίες μου έδωσαν να καταλάβω ότι αυτή η γυναίκα μπορούσε κάποτε να τον είχε διαλέξει για άντρα της. Οι φωτογραφίες βγήκαν κάπως σκοτεινές, γιατί δεν είχα υπολογίσει ότι είχε συννεφιάσει και πάλι μετά τη λιακάδα, όμως τα μάτια του έλαμπαν, σαν να είχαν συλλέξει όλο εκείνο το φως.

Επιστρέφοντας, είχε περάσει εκείνη το μπράτσο της γύρω από τον δικό του ώμο, και ακολουθώντας τους μπορούσα να ακούω καθαρά να του λέει πόσο ευτυχισμένη είναι, και αυτό είναι κάτι που δεν μπορούσε να χωνέψει ο επιθεωρητής που είχε αναλάβει την υπόθεση, όταν εμφανίστηκε το επόμενο

κιάλας πρωινό. Ως φοιτητής δεν μπορούσα πια να έχω δικό μου κρεβάτι στο αρχοντικό, οπότε κοιμήθηκα στο δωμάτιο για το χαλάρωμα και έπεσα κυριολεκτικά πάνω του καθώς εκείνος ερχόταν κι εγώ κατέβαινα αργοπορημένος για το πρωινό, κι έτσι ήμουν ο πρώτος που έπρεπε να του δώσει τις απαντήσεις που ζητούσε. Συνολικά δεν είχα μείνει περισσότερο από μισή ώρα μόνος μαζί με το ζευγάρι, όσο ακριβώς χρειαζόταν για την παράξενη συμπεριφορά της νύφης, μέχρι να επιστρέψουμε στους καλεσμένους που υποδέχτηκαν το ζευγάρι με ένα δυνατό «καλώς τους» κι εγώ μπόρεσα να αφοσιωθώ διακριτικά στη δουλειά μου, όμως ο επιθεωρητής ήταν πεπεισμένος ότι ήμουν αυτόπτης γεγονότων αποφασιστικής σημασίας και ότι το μόνο που χρειαζόταν ήταν να βρει το κατάλληλο κλειδί. Πήρε τις σκηνές λεπτό προς λεπτό, αν μπορούσε, θα με έβαζε να του εκθέσω το κάθε δευτερόλεπτο, και είχε δίκιο διαπιστώνοντας ότι δεν υπήρχε λογική εξήγηση για την προκλητική συμπεριφορά της γυναίκας προς τον άντρα της στην αρχή και για το πώς αμέσως μετά έκανε κυριολεκτικά σαν χαδιάρικο γατάκι, χωρίς να έχει μεσολαβήσει σχεδόν καθόλου χρόνος στο μεταξύ.

Στην αρχή αποσιώπησα εκείνο που είχε πει, ότι την είχα ήδηθεν ερωτευτεί, επειδή μου είχε φανεί τρελό, και όταν τελικά τα κατάφερα και το είπα κι αυτό, αφού πριν επέμενε ξανά και ξανά μήπως τυχόν θυμάμαι και κάτι άλλο, μήπως είχα ξεχάσει κάτι που μου είχε φανεί ίσως ασήμαντο αλλά πιθανώς να είχε μεγάλη σημασία, τότε με κοίταξε με προσοχή και ρώτησε αν είχα την εντύπωση ότι ήταν μεθυσμένη, αν ήταν υπό την επήρεια ναρκωτικών ή απλώς παρανοϊκή. Εκείνη τη στιγμή τον κοίταξα για πρώτη φορά κανονικά κι εκείνος ανταπέδωσε το βλέμμα μου. Ήταν ένας παχουλός άντρας, όχι ακόμα μεγάλος σε ηλικία, αλλά με κουρασμένα μάτια, αφέλειες που έπεφταν στο μέτωπο και κάθε τόσο έσφιγγε τα χείλη του, σχηματίζοντας μια ευθεία γραμμή λες και ήθελε να μην του ξεχειλώσει το στόμα, ένα απογοητευμένο στόμα, το στόμα μιας γυναίκας που περιμένει πάρα πολύ καιρό την τύχη της, αυτό σκέφτηκα.

«Είπε όντως ότι θα μπορούσατε να την είχατε ερωτευτεί;» είπε. «Ενώ δεν σας είχε ξαναδεί ποτέ πριν; Και δεν είχαν ούτε μία μέρα παντρεμένοι; Πώς γίνεται;»

Τη νύφη την είχαν βρει μόλις μιάμιση ώρα πιο πριν, με σπασμένο αυχένα, στη ρίζα του Πυργόβουνου, εκείνος όμως ήταν βέβαιος ότι θα έλυνε την υπόθεση την ίδια κιόλας μέρα. Θα μελετούσε τα πάντα με προσοχή, θα προχωρούσε την έρευνα βήμα βήμα, ποιος την είχε δει για τελευταία φορά και ποιον είχαν δει μαζί της για τελευταία φορά, έπειτα θα έπιανε τον κατάλογο των προσκεκλημένων έναν προς έναν και θα τους έβρισκε όλους, και θα μιλούσε με όλους όσους βρίσκονταν ακόμα στα δωμάτιά τους και κοιμούνταν, χωρίς να υποψιάζονται τι είχε συμβεί. Ούτε και ο γαμπρός δεν γνώριζε ακόμα τι είχε συμβεί. Φαίνεται ότι τον είχαν πάει στο ξενοδοχείο σηκωτό και τύφλα στο μεθύσι στις τρεις και μισή τα ξημερώματα και ότι τον πήρε αμέσως ο ύπνος, χωρίς καν να ψάξει να βρει πού ήταν η νύφη, και ο επιθεωρητής ήθελε να τον βρει πριν από τους υπόλοιπους αμέσως μόλις τελείωναν οι ιατροδικαστικές διαδικασίες που είχαν ξεκινήσει ήδη

από τους ειδικούς της σήμανσης, για να του μεταφέρει ο ίδιος προσωπικά την είδηση και να μελετήσει την αντίδρασή του. Μου ζήτησε να του αφήσω όλα τα βίντεο του γάμου κι εγώ του τα έδωσα, τις φωτογραφίες τις είδα μόλις δύο βδομάδες αργότερα, όταν μου επέστρεψαν τα αρνητικά. Στην πρώτη που έβγαλα με το ζευγάρι, δεν φαίνεται παρά μονάχα η νύφη ή μάλλον το πόδι της με την ψηλοτάκουνη γόβα και το ύφασμα του νυφικού να ανεμίζει βγαίνοντας από τη λιμουζίνα που μόλις είχε φτάσει καταστολισμένη με λουλούδια, σίγουρα κλισέ, αλλά αγαπημένο κλισέ. Στην τελευταία, ώρες αργότερα, είναι καθισμένη δίπλα στον άντρα της και γελάει, και πίσω προσπαθούν να μπουν στο κάδρο οι τέσσερις που είχαν προσπαθήσει λίγο πιο πριν να παίξουν την απαγωγή. Σε λίγο θα το ξαναπροσπαθήσουν, χωρίς να κάνουν πίσω αυτήν τη φορά, θα τη βάλουν στο ανοιχτό αυτοκίνητο και θα φύγουν με τη μουσική τόσο δυνατά που μπορούσες να την ακούσεις από ψηλά στις στροφές.

Αυτό το σκηνικό έγινε λίγο πριν από τα μεσάνυχτα, και όταν επέστρεψαν τέσσερις ώρες αργότερα, εγώ είχα πέσει πια για ύπνο. Δεν πάρκαραν στο μεγάλο πάρκινγκ μπροστά, αλλά έκαναν τον γύρο του κτιρίου και άφησαν το αυτοκίνητο πίσω, ακριβώς κάτω από το παράθυρο του δωματίου για το χαλάρωμα. Είχαν χαμηλώσει τη μουσική, ήταν όμως ακόμη αρκετά δυνατή ώστε να με ξυπνήσει, και όταν σηκώθηκα και κρυφοκύταξα πίσω από την κουρτίνα, είδα ότι είχαν κλείσει τη σκεπή. Το πρωινό ήταν ψυχρό, είχε ξαναπιάσει βροχή, και πάνω από τη μονή των Φιλεύσπλαχνων Αδελφών είχε αρχίσει κιόλας να χαράζει.

Το αυτοκίνητο έμεινε σταματημένο για αρκετή ώρα χωρίς να συμβεί απολύτως τίποτε, όμως όσο και να προσπαθούσα, δεν μπορούσα να πω στον επιθεωρητή, πόση. Κάποια στιγμή άνοιξε η πόρτα του οδηγού και όταν είδα τη νύφη να βγαίνει, το λευκό του νυφικού της έμοιαζε να διαλύεται στο σκοτάδι. Όταν έφευγαν δεν οδηγούσε εκείνη, καθόταν πίσω, όμως η αλλαγή δεν με παραξένεψε, και τώρα μπορούσα ν' ακούσω τη φωνή της να τους ρωτάει προκλητικά αν σκόπευαν να μείνουν μέσα. Από το εσωτερικό ακούστηκε το βροντερό τους γέλιο, και ακολούθησαν οι κουρασμένες κουβέντες ενός μεθυσμένου.

«Δεν πας καλύτερα να δεις αν έχει πέσει ο άντρας σου για ύπνο, κι εμείς περιμένουμε εδώ;»

«Σιγά!» είπε εκείνη. «Δεν θα σας σκοτώσει κιόλας».

Είχε βγει στο φως που έριχνε η λάμπα που κρεμόταν πάνω από την πίσω είσοδο, και μέσα στο λαμπύρισμα από τις παγέτες είδα για μια στιγμή το πρόσωπό της και την ελιά στο πάνω χείλος.

«Θα πούμε ότι έπαθε κάτι τ' αμάξι».

Τώρα άνοιξε η πόρτα του συνοδηγού, και ακούστηκε και πάλι η μεθυσμένη φωνή, συρτή, βραχνή και με ένα υπόγειο αλλά ηθελημένα χυδαίο ύφος.

«Τ' αμάξι; Και δεν λέμε καλύτερα ότι πέθανε η γιαγιά σου, βρε Ίρις; Ποιος θα πιστέψει τέτοιο πράγμα;»

Η φιγούρα βγήκε με κόπο από το αυτοκίνητο, έκανε μερικά βήματα προς το κτίριο και στηρίχτηκε στον τοίχο ακριβώς από κάτω μου, με το μπράτσο πάνω από το κεφάλι.

«Εγώ λέω, καλύτερα να του δίνουμε».

«Με τίποτα», είπε η νύφη. «Δεν θα πάτε πουθενά».

Τότε έβγαλε μια τσιριχτή φωνούλα.

«Δεν μου λες, τι κάνεις εκεί;»

Έσκυψα, αλλά δεν κατάφερα να διακρίνω κάτι.

«Μίχι, πες μου ότι δεν κάνεις αυτό που νομίζω!»

Την ίδια στιγμή άκουσα το πιτσίλισμα στον τοίχο, και ενώ ερχόταν στη μύτη μου η μυρωδιά ούρων, εκείνη του έβαζε τις φωνές.

«Τι βρωμιάρης! Σε ποιον θέλεις να κάνεις φιγούρα, Μίχι; Δεν το πιστεύω ότι κάνεις τέτοιο πράγμα!»

Στο μεταξύ είχαν καταφέρει και οι υπόλοιποι να βγουν από το αυτοκίνητο. Στάθηκαν μπροστά του στη σειρά, έχοντας περασμένα τα χέρια ο ένας στον ώμο του άλλου και έμοιαζαν με τα απομεινάρια μιας ομάδας που μόλις είχε χάσει στα πέναλτι, έτσι καθώς παρατηρούσαν τον φίλο τους. Χαζογελούσαν σαν χαμίνια, και καθώς έκανα ενστικτωδώς ένα βήμα πίσω, σκέφτηκα ότι λίγο ακόμα και θα τον ενθάρρυναν.

Όλο αυτό δεν κράτησε περισσότερο από ένα λεπτό, όμως ο επιθεωρητής μου ζητούσε να επαναλαμβάνω ξανά και ξανά τις κουβέντες που είχαν ειπωθεί και μετά με ρώτησε τι ώρα ακριβώς ήταν.

«Τέσσερις παρά ή τέσσερις και;»

«Δεν ξέρω ακριβώς».

«Για όνομα του Θεού», είπε. «Αφού κοιτάξατε το ρολόι. Γύρω στις τέσσερις, δεν φτάνει. Για σκεφτείτε καλύτερα».

Και μετά ξαναγύρισε στην ερώτηση που μου είχε ξανακάνει, χωρίς να περιμένει στα σοβαρά απάντηση.

«Και δηλαδή αυτό το γουρούνι πήγε και κατούρησε όντως στον τοίχο, μπροστά στη νύφη, και οι άλλοι τον κοιτούσαν και χαχάνιζαν;»

Τότε ακόμη δεν ήξερα ποιοι ήταν, και μάλλον δεν το ήξεραν και οι περισσότεροι από τους καλεσμένους, μπορεί ούτε καν και ο γαμπρός, όμως μαθεύτηκε γρήγορα ότι και οι τέσσερις ήταν πρώην θαυμαστές της νύφης, για να το πω με τη λέξη που χρησιμοποίησαν όλοι, και τουλάχιστον δύο από αυτούς

πρώην εραστές της. Τους είχε καλέσει η ίδια, και οι κύριοι έφτιαξαν το κλαμπ των αποκηρυγμένων, καμαρώνοντας χυδαία ότι έκαναν χρήση του δικαιώματος αρχαιότητας στη νύφη, όταν εξαφανίζονταν μαζί της νυχτιάτικα. Ήταν όλοι τους γόννοι της υψηλής κοινωνίας, στον βαθμό που έχει σήμερα νόημα να μιλά κανείς για υψηλή κοινωνία, που μπορεί και να μην είχε ποτέ άλλωστε, παλικάράδες από τζάκι ή τουλάχιστον από εύπορες οικογένειες, οι οποίοι σύμφωνα με μια συγκεκριμένη λογική θεωρούνται καλοί γαμπροί, και σε κάθε φωτογραφία που τους είχε πιάσει ο φακός μου ήξεραν να το δείχνουν. Σε αυτό φαίνεται ότι έδιναν σημασία, ποτήρια σαμπάνιας στο χέρι, σε παρέα, τσούγκριζαν με τον γαμπρό, μιλούσαν με τη νύφη ή χόρευαν μαζί της, τους έβλεπες εδώ κι εκεί σε παρέες, νεαροί άντρες που σίγουρα θα άφηναν βροντερά γέλια αν τους έλεγε κανείς ότι τουλάχιστον για μερικές μέρες θα θεωρούνταν βασικοί ύποπτοι και αργότερα τουλάχιστον εμπλεκόμενοι και σίγουρα όχι αθώοι σε μια υπόθεση που μέχρι σήμερα δεν έχει διαλευκανθεί.

Η εφημερίδα έγραφε επί δύο εβδομάδες σχεδόν καθημερινά για το θέμα, προσπαθώντας όχι μόνο να αναπαραστήσει ό,τι είχε συμβεί στον γάμο κατά τη νύχτα ή μάλλον κατά τις πρώτες πρωινές ώρες, αλλά και δημοσιεύοντας παρασκήνια και κουτσομπολιά και για τη νύφη και τον γαμπρό, αλλά και για τους λεγόμενους θαυμαστές. Και κάθε φορά γινόταν λόγος για έναν ονειρεμένο γάμο ή ακόμα και για τον γάμο της χρονιάς που είχε τόσο φρικτή κατάληξη. Η νύφη χαρακτηριζόταν συχνά ως party girl, πράγμα που είχε κάτι το χυδαίο, αν σκεφτόσουν ότι είχε πεθάνει, ως επάγγελμα ανέφεραν event management, αλλά και αυτό ακουγόταν το ίδιο άσχημα, ο γαμπρός φιγουράριζε ως κληρονόμος εκατομμυρίων, αλλά και ως ιδιοκτήτης ακινήτων και και δασών στο Στάιερμαρκ και εγγονός ενός επί σειρά ετών πολιτευτή με το ίδιο επώνυμο. Από τους θαυμαστές, ο ένας ήταν γιος ενός καθηγητή πανεπιστημίου ή χειρουργού, όπως λεγόταν, ο δεύτερος διευθυντής μιας εταιρείας μεταφορών με δραστηριότητα σε ολόκληρη την Ευρώπη, ο άλλος ιδιοκτήτης ενός ξενοδοχείου τεσσάρων αστερών σε κεντρικό σημείο και ο Μίχαελ «Μίχι» Μάτλινγκερ ήταν παρουσιαστής στην τηλεόραση, κονφερασιέ και, κάτι που δεν είχα προσέξει καθόλου στον γάμο, όπως έδειχναν οι φωτογραφίες ένας ανυπόφορος γόης με μαλλί φτιαγμένο με το πιστολάκι, λακκάκια στα μάγουλα και με ελαφρώς συγκεχυμένο λάγνο βλέμμα.

Μου ήρθε να γελάσω με το πόσο εκνευρίστηκε ο επιθεωρητής με τη φράση «jeunesse dorée». Έλεγε ότι κανένας νορμάλ άνθρωπος δεν τη χρησιμοποιούσε πλέον στα σοβαρά και μόνο οι εφημερίδες νομίζουν ότι κάτι είναι αν γράφουν έτσι. Αυτό και μόνο του ήταν αρκετό για να εκνευριστεί με ολόκληρη την ανταπόκριση.

«Βάζουν όλο και μεγαλύτερους ηλίθιους να γράφουν», είπε. «Όσο περισσότερες ξένες λέξεις χρησιμοποιεί κανείς, τόσο πιο σίγουρος να είσαι ότι στην πραγματικότητα είναι αναλφάβητος και ότι δεν κάνει άλλη δουλειά από το να προσπαθεί να το κρύψει. Και από πάνω όλη αυτή η αηδιαστική μικροαστική μούχλα και η μανία να θαυμάζεις όποιον κοιτάζει αφ' υψηλού, μέχρι να σιχαθεί

τον ίδιο του τον θαυμασμό ή να σιχαθεί τον ίδιο του τον εαυτό τόσο, που να θέλει να τα σπάσει».

Είχε έρθει να με βρει μία εβδομάδα μετά το ατύχημα για να μιλήσει και πάλι μαζί μου και τα ξαναπήρε όλα από την αρχή. Τα γεγονότα, όσα τουλάχιστον βγήκαν στην επιφάνεια, ήταν πλέον γνωστά, και όσον χρόνο και να διέθετε αργότερα στην υπόθεση, δεν θα εμφανιζόταν κάποιο καινούργιο στοιχείο. Όχι μόνο ο γαμπρός, αλλά και η μητέρα του είχε φύγει από τη γιορτή πριν ακόμα εμφανιστεί σχεδόν ξημερώματα η νύφη με τους θαυμαστές της στην αίθουσα. Τους υποδέχτηκε ο πατέρας μας και έδωσε τους τέσσερις άντρες, όταν παρήγγειλαν με αέρα ένα μπουκάλι σαμπάνια, μιλώντας του μέσα στο ίδιο του το εστιατόριο λες και ήταν ο τελευταίος υπαλληλάκος. Εκείνος τους είπε να φύγουν αμέσως αν δεν θέλουν να τον γνωρίσουν κι από την ανάποδη, καλό έθιμο η απαγωγή της νύφης, αλλά όχι και τόσες ώρες, με την αδιαφορία τους τους τίναξαν τον γάμο στον αέρα, είχε αρχίσει μάλιστα να τους στριμώχνει και να τους σπρώχνει, και παρά λίγο να πιαστούν στα χέρια.

Ο επιθεωρητής με ρώτησε αν τους είχα ακούσει να φεύγουν, εγώ όμως είχα κλείσει το παράθυρο όταν έφτασαν, και εξάλλου η βροχή είχε δυναμώσει τόσο, που ο θόρυβος είχε σίγουρα σκεπάσει τη μηχανή του αυτοκινήτου. Η νύφη δεν είχε πάει μαζί τους, έμεινε για λίγο στο τραπέζι των γονιών της που τη μάλωναν, και ύστερα πήρε ταξί. Φυσικά ο επιθεωρητής βρήκε τον οδηγό, κι εκείνος του είπε, του ορκίστηκε σε ό,τι είχε ιερό ότι την πήρε μόνο μέχρι να μην μπορούν να τους δουν από το εστιατόριο, και τότε την άφησε να κατέβει, παρά την κακοκαιρία και τα ακατάλληλα ρούχα, και να χαθεί τρέχοντας μέσα στη νύχτα ή μάλλον μες στα χαράματα.

«Είναι μάλλον ο τελευταίος που την είδε ζωντανή», είπε ο επιθεωρητής. «Εκτός ίσως από τον δολοφόνο της».

Καθόμασταν αντικριστά στο δωμάτιό μου στο διαμέρισμα που μοιραζόμουν με τους συγκατοίκους μου, και μόλις είχε επιτέλους σταματήσει να μελετάει τη βιβλιοθήκη μου, λες και θα έβρισκε εκεί μέσα κάποια απάντηση σε όλα τα αναπάντητα ερωτήματα. Τον οδήγησα στην καρέκλα του γραφείου μου, εγώ κάθισα στο κρεβάτι και το είχα ήδη μετανιώσει που δεν τον κράτησα σε απόσταση. Ήταν τόσο φουριόζος όταν με ρώτησε στην πόρτα αν μπορούσε να μπει, που δεν βρήκα την ετοιμότητα να του δείξω ότι ξεπερνούσε τα όρια. Ήταν ντυμένος πολιτικά, φορούσε ένα τζιν και ένα πουλόβερ και προσπάθησε με κόπο να δείξει χαλαρός, όταν του είπα ότι η εφημερίδα γράφει πως όλα δείχνουν ότι πρόκειται για αυτοκτονία.

«Να μην πιστεύετε αυτά που λένε οι εφημερίδες», είπε. «Φτάνει να δείτε τα θέματα που τους ενδιαφέρουν, και θα καταλάβετε. Οι βέρες από χρυσοχοείο στο Παρίσι, οι παγέτες στο νυφικό Swarovski, το ασημί μεταλλικό καμπριολέ πάνω από διακόσιους ίππους. Τα καταφέρνουν να γράψουν για την ηλιθιότητά τους ακόμα και σε ρεπορτάζ για ατύχημα».

Έκανε μια κίνηση με το χέρι, όχι μόνο σαν να ήθελε να ρίξει κάτω ό,τι βρισκόταν στο τραπέζι, αλλά και να απαλλάξει ολόκληρο τον κόσμο από ό,τι άχρηστο υπήρχε, και συνέχισε να λούζει τους γραφιάδες.

«Όπως σήμερα γράφουν για αυτοκτονία, έτσι αύριο μπορούν να αλλάξουν εκατόν ογδόντα μοίρες μόλις μυρίσουν λίγο αίμα. Και μετά τέρμα αυτό το αηδιαστικό γλείψιμο, θα τους δείτε να ρίχνουν τους αχ τόσο υπέροχους θαυμαστές στα Τάρταρα και να τους φορτώνουν ό,τι έγκλημα τους έρχεται κατά νου. Και ούτε κουβέντα πια ότι παρά λίγο να τους φιλήσουν τα πόδια».

Ξερόβηξε, και σκέφτηκα ότι αν βρισκόμασταν έξω, τότε μάλλον θα είχε φτύσει κάτω.

«Jeunuesse dorée!»

Μου φαινόταν ότι αν μπορούσε, θα έβαζε να συλλάβουν πάραυτα τους θαυμαστές, και ας μην μπορούσε να κάνει απολύτως τίποτε εναντίον τους. Είχαν φύγει πολύ πριν πάρει η νύφη τους δρόμους μέσα στη νεροποντή. Φαίνεται ότι μάλλον διέσχισε το δάσος παίρνοντας ένα μονοπάτι δίπλα στον δρόμο, αποφεύγοντας το πάρκινγκ μπροστά από το εστιατόριο, διαφορετικά σίγουρα θα την είχε δει κάποιος από τους προσκεκλημένους που ετοιμάζονταν να φύγουν, και όχι μόνο θα την έβλεπαν, αλλά και θα τη σταματούσαν να τη ρωτήσουν τι την είχε πιάσει, για πού το είχε βάλει νυχτιάτικα. Αυτό όμως σήμαινε επίσης ότι θα πρέπει μάλλον να είχε περάσει κάτω από το παράθυρό μου άλλη μία φορά, γιατί μόνο από εκεί έφτανε στο μονοπάτι που έβγαζε στο Πυργόβουνο, και μόλις το είπε ο επιθεωρητής, ήθελα να του κάνω τη χάρη και να τον διαβεβαιώσω ότι την είχε πάρει το μάτι μου μια τελευταία φορά, τα μαλλιά μούσκεμα και κολλημένα στο κεφάλι, μια σκιά που περνούσε βιαστικά, ένα ξωτικό με ένα άσπρο νυφικό με παγέτες.

«Ο δρόμος πρέπει να είχε γίνει σκέτος βούρκος με τέτοια βροχή», είπε. «Περπάτησε χωρίς παπούτσια. Οι συνάδελφοι διαπίστωσαν ότι τα είχε βγάλει. Το καλσόν της στις σόλες ήταν όλο τρύπες, τα πόδια της λασπωμένα».

Δεν θα μπορούσε να έχει ανεβεί το μονοπάτι και διαφορετικά, και αν είναι κάτι που δεν καταλαβαίνω, είναι που το πτώμα φορούσε παπούτσια. Η νύφη πρέπει να τα κρατούσε στα χέρια και να τα ξαναφόρεσε πάνω, τα λουράκια ήταν θηλυκωμένα στις αγκράφες με επιμέλεια. Έτσι τη βρήκαν, λερωμένη και μούσκεμα από τη βροχή, αλλά φορώντας όλα της τα ρούχα και με τα παπούτσια στα πόδια.

Η μεγαλύτερη απορία του επιθεωρητή ήταν ότι από τη στιγμή που την άφησε ο ταξιτζής μέχρι την ώρα που ο ιατροδικαστής έδωσε ως την πιθανή του θανάτου της είχαν περάσει πάνω από δύο ολόκληρες ώρες.

«Ολόκληρος αιώνας για μια σταλιά δρόμο», είπε. «Σε τόση ώρα θα μπορούσε να είχε ανέβει στα γόνατα».

Δεν κατάλαβα αν αυτό ήταν συνειδητός υπαινιγμός στις Φιλεύσπλαχνες Αδελφές και τα νυχτερινά προσκυνήματα που έκαναν μερικές φορές μέχρι τα ερείπια, ή όχι. Με κοίταξε άναυδος όταν τον ρώτησα αν είχε μιλήσει και με την ηγουμένη. Μετά κατάλαβε τι έλεγα και γέλασε.

«Για ποιον λόγο;»

«Μπορεί και να βρισκόταν κάποια από τις αδελφές έξω».

«Στις πέντε τα ξημερώματα;»

«Δεν ξέρω πότε ξεκινούν τη μέρα τους», είπα. «Αλλά τέτοια ώρα θα πρέπει να είναι ήδη στο πόδι και μάλλον να έχουν τελειώσει και τις πρώτες προσευχές τους».

Είπε ότι μπορεί να έχω δίκιο, αλλά δεν χρησιμεύει σε κάτι, εκτός και αν θέλω να του πω ότι κάποια από τις καλόγριες θα μπορούσε να έχει γκρεμίσει τη νύφη από το Πυργόβουνο στον γκρεμό, και να του δώσω και κάποιο λογικό κίνητρο.

«Βοηθήστε με καλύτερα να σκεφτώ τι θα μπορούσε να έχει κάνει όλη εκείνη την ώρα. Δύο ώρες στη βροχή. Αυτό είναι αίνιγμα. Κι εξάλλου, θα μπορούσε να το κάνει πολύ πιο απλά».

Το βλέμμα του είχε τώρα κάτι το επαγγελματικά βασανισμένο.

«Αν σκόπευε να αυτοκτονήσει, δεν ήταν ανάγκη να κάνει όλον εκείνον τον κόπο για να ανέβει μέχρι εκεί πάνω», είπε. «Θα αρκούσαν δυο τρία βήματα μέχρι το ξέφωτο, εκεί που είχατε βγάλει τις φωτογραφίες σας. Κι εκεί μια χαρά γκρεμός είναι. Γιατί να ανεβαίνει μέχρι το Πυργόβουνο;»

«Μπορεί να ήθελε να μείνει για λίγο μόνη», είπα. «Μπορεί να ήθελε να δει από ψηλά το χάραμα».

«Τέτοια ώρα, με τέτοια βροχή; Μακάρι να είχα το χιούμορ σας. Αντί να πέσει για ύπνο, πάει και κάνει όλη αυτή τη φασαρία μπας και τελικά ξαστερώσει και μπορέσει να αγναντέψει την αυγούλα;»

Εκείνη την εποχή ήμουν είκοσι τεσσάρων ετών, τόσο νέος ακόμα μέσα στις χαλαρές σπουδές μου, όσο σε καμία άλλη ηλικία, και όταν αργότερα έλεγα σε παρέες ότι σε μια προηγούμενη ζωή μου είχα δουλέψει φωτογράφος γάμων και μου ζητούσαν να τους διηγηθώ τίποτα ιδιαίτερες ιστορίες ή κάτι τρελό που είχα δει, σπάνια μιλούσα για το ατύχημα. Όλοι περίμεναν ν' ακούσουν εξαλλοσύνες ή τίποτα πικάντικο, και συχνά ικανοποιούσα την επιθυμία τους, συχνά δεν ήθελα να χαλάσω την ατμόσφαιρα με τέτοια ζοφερή ιστορία και προτιμούσα αναποδιές, μπερδέματα, πιο συχνά όμως κατέληγα να μιλάω για τον δεύτερο γάμο, δηλαδή τον πρώτο, μερικές εβδομάδες πιο πριν, που είχα βγάλει φωτογραφίες εκείνη τη χρονιά, γιατί τότε είχα περισσότερους λόγους να πω ότι είχα ερωτευτεί, μπορεί όχι τη νύφη, αλλά τουλάχιστον την ξαδέλφη της. Στεκόταν μπροστά από το παρεκκλήσι, ένα άγριο πρόσωπο με φακίδες, το μισό του κρανίου της ξυρισμένο

μέχρι τους κροτάφους, το άλλο μισό ένα χάος από μπούκλες, φορούσε ένα φόρεμα μέχρι τους αστραγάλους, με μια πρώτη ματιά λευκό, με μια δεύτερη ανοιχτό ροζ με έναν μεγάλο, άσπρο δαντελωτό γιακά και άσπρη ποδιά, ρούχα που ταίριαζαν περισσότερο σε παιδί, και έφερνε το βιολί στον ώμο της. Την είχα προσέξει αμέσως, σήκωνα τη φωτογραφική μηχανή και την κατέβαζα και πάλι, την είχα στο σκόπευτρο χωρίς να πατήσω το κουμπί, μένοντας στη συνέχεια άπρακτος και παρακολουθώντας τη να φέρνει το δοξάρι στις χορδές και στη συνέχεια να πάλλεται η ίδια, λες και έπαιζε με το κορμί της. Ήταν ένα κομμάτι του Σοστακόβιτς, κρατούσε τα μάτια της κλειστά, και οι κινήσεις της ήταν σαν να βρισκόταν μέσα στο νερό, χωρίς να φοβάται το δόσιμο, χωρίς να φοβάται το πάθος, χωρίς να φοβάται την αθωότητα. Πριν, πήγαινα κάθε βράδυ επί τρεις μήνες συνεχώς στο ίδιο καφέ εξ αιτίας μιας σερβιτόρας, εξ αιτίας του γέλιου της και του τρόπου που στεκόταν ξεχασμένη πίσω από τον πάγκο και κάπνιζε, όποτε δεν είχε κάτι να κάνει, χωρίς να βρω ποτέ το θάρρος να της μιλήσω, τώρα όμως δεν έβλεπα την ώρα να τελειώσει η γαμήλια τελετή, να διαλυθεί ο κόσμος και να τρέξω στην κοπέλα για να της πω ότι ποτέ μου δεν είχα ακούσει κάτι πιο όμορφο, και για να μάθω το όνομά της, που ήταν Σάρα Φλάρερ.